

Stoyanova G.

APPEARANCE OF DEATH IN CONCEPTIONS AND CEREMONIAL PRACTICE OF SLAVS (ON MATERIALS OF THE FIELD RESEARCHES IN SOUTH BESSARABIA)

the Article is based on materials of the field researches, collected in the Ukrainian, Russian and Bulgarian villages of South Bessarabia. Appearance of Death is examined in conceptions and ceremonial practice of these people.

Keywords: death, folk conceptions, funeral ceremonies.

Стоянова Г.Н.

ОБРАЗ СМЕРТИ В ПРЕДСТАВЛЕНИЯХ И ОБРЯДОВОЙ ПРАКТИКЕ СЛАВЯН (НА МАТЕРИАЛАХ ПОЛЕВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ В ЮЖНОЙ БЕССАРАБИИ)

Статья базируется на полевых материалах, собранных в украинских, русских и болгарских селах Южной Бессарабии. Рассматривается образ Смерти в представлениях и обрядовой практике данных народов.

Ключевые слова: смерть, народные представления, похоронные обряды.

Чижов Г. П.

УДК 94(477.74):323.1:342.511.1"1999"

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЕТНОПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ В 1999 Р. В СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕННЯХ ПІВДЕННО-ЗАХІДНИХ РАЙОНІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У статті розглядаються результати виборів Президента України в 1999 р. в селах, де проживають представники національних меншин: болгар, гагаузів, молдаван, росіян, албанців в Арцизському, Болградському і Ренійському районах Одеської області. На підставі аналізу підсумків голосування робиться висновок про те, що в цих групах переважали ліві, соціальні настрої. Разом з тим, великий вплив на результати виборів, що спотворив реальні переваги виборців, зіграв адміністративний ресурс.

Ключові слова: етнополітична географія, вибори, національні меншини Одещини, Президент, електоральні настрої, адміністративний ресурс.

Досить добре відомо не тільки серед соціологів, політологів, етнологів, істориків, але і в широких суспільних колах про принципові відмінності в політичних симпатіях, ідеологічних поглядах, настроях відносно цивілізаційного вибору серед населення різних регіонів України, представників різних етнічних груп. Відомо про прозахідну і антиросійську орієнтацію українського населення Західної України, домінуван-

ня серед них ліберальних цінностей і індивідуалістичних настроїв і, навпаки, проросійських і антизахідних симпатях, орієнтації на соціальні і етатистські цінності населення Східної України, особливо представників російської етнічної групи і деяких інших етнічних меншин.

Проте конкретна картина, що зображується в засобах масової інформації, має не тільки дуже генералізований, але і деколи перекривлений характер. Так, лише недавно стало широко відомо про існування не "двох" - західної і східної, а багатьох "Україн", про істотні відмінності в симпатях і антипатях жителів Східної і Південної, Центральної і Західної України, Закарпаття і Криму. Але і така етнополітична географія вельми приблизна. Для уточнення картини, яснішого розуміння етнополітичного і історичного процесу в нашій державі необхідні спеціальні дослідження, які базуються на первинних матеріалах, що розкривають якого вибору дотримувалися представники конкретних етнічних груп і їх частин, жителі районів, окремих населених пунктів.

В Україні основи етнополітичної географії, як самостійного наукового напрямку, найповніше сформулював і обґрунтував М. С. Дністрянський. Він вважає, що "етнополітична географія - це напрям наукових досліджень, який формується в рамках політичної географії (на межі з етнологією) і на теоретичному рівні розглядає роль територіальної організації етнонаціональної сфери в геополітичних процесах, а на прикладному - забезпечує розробку моделей стабільного розвитку територіально-етнополітичних систем, попередження і профілактику територіальних конфліктів і здійснює прогнозування подальшого розвитку геополітичних процесів. Всі дослідження в рамках цього напрямку можна позначити як етнополітико-географічний аналіз, і із-за дещо громіздкої форми цього терміну - геоетнополітичний аналіз" [2, с. 77].

З даним визначенням можна посперечатися, оскільки аналіз географічного чинника в рамках етнополітичного процесу і використання географічного методу в дослідженні, все ж таки знаходиться в рамках предмету етнополітології, ніж географії. Інакше будь-яку науку, що використовує в своєму арсеналі географію можна віднести до останньої. Більш того, географічний чинник тут часто грає другорядну роль, оскільки об'єктом дослідження виступають етнічні групи, системи розселення яких можуть достатньо швидко змінюватися (як приклад - повернення з депортації кримських татар і їх розселення в Криму), незалежно від географічного чинника можуть змінюватися їх основні етнополітологічні характеристики. Тобто, по суті, географія виступає в таких випадках як один із методів дослідження і одного з чинників, що впливають на етнополіто-

логічні конфігурації. Втім, немає сумніву і в тому, що такі дослідження носять міждисциплінарний характер.

Предметом аналізу нашого дослідження є виборчі симпатії частини громадян України на виборах Президента України в 1999 р., у другому, вирішальному турі виборів. Об'єктом дослідження стали сільські населені пункти з моноетнічним складом населення чотирьох південно-західних районів Одеської області: Болградського, Арцизького, Ренійського і Татарбунарського, які складали на даних виборах територіально-виборчий округ № 139.

Нагадаємо, що в 1999 р. Україна переживала глибоку соціально-економічну кризу. У зв'язку з цим, президентські вибори, по суті, набули характеру референдуму: або продовжувати курс ліберальних, ринкових реформ, розпочатий 1994 р. Президентом Леонідом Кучмою, або відмовитися від нього.

Що передували президентським - парламентські вибори 1998 р. - показали, що широкі маси населення не підтримують курсу на подібні реформи і орієнтуються на ліві, соціальні цінності. Так ліві партії (комуністи, блок Соціалістичної і Сільської партій України, Прогресивна Соціалістична партія України Н. Вітренко) отримали у багатомандатному окрузі 127 місць, проти 98 місць узятих представниками решти партій. З урахуванням результатів виборів по одномандатних округах, найбільш численну фракцію склали комуністи (123 мандати), третє місце склала фракція блоку СПУ - СіЛПУ (46 місць), головою Верховної Ради став один з керівників СіЛПУ - О. Ткаченко, першим його заступником - комуніст А. Мартинюк. Проте по одномандатних, мажоритарних округах більшість вибраних у Верховну Раду були безпартійними. Але праві (точніше - пропрезидентські) партії, що володіли так званим адміністративним ресурсом, змогли привернути на свою сторону багато депутатів-мажоритарників. Так, фракція народних демократів завдяки цьому стала другою в парламенті, перемістившись з четвертого місця. Перемога лівих сил була зведена нанівець і непримиренною ворожнечею між ними, особливо - відкрито ворожого відношення блоку Н. Вітренко до соціалістів О. Мороза [4, с. 698].

На президентських виборах 31 жовтня 1999 р., за активності виборців 70,15 %, з 13 кандидатів (О. Базілюк, Н. Вітренко, М. Габер, Ю. Кармазин, В. Кононов, Ю. Костенко, Л. Кучма, Є. Марчук, О. Мороз, В. Онопенко, О. Ржаєвський, П. Симоненко, Г. Удовенко) найбільше число голосів набрав Л. Кучма - 9599 тис. виборців або 36,49 %. На друге місце вийшов П. Симоненко, за якого проголосу-

вало 5849 тис. людей (22,24 % виборців), який, таким чином, услід за Л. Кучмою, пройшов до другого туру виборів. На третьому місці опинився О. Мороз - 2970 тис. виборців, майже стільки ж голосів отримала Н. Вітренко - 2887 тис. Не дивлячись на відносний успіх Л. Кучми, голосування дало в сукупності перемогу представникам лівих сил. Більш того, ліві, які програли в першому турі, призвали громадян віддати голоси за П. Симоненко. Таким чином, напередодні другого туру країна стала перед доленосним вибором - або підтримати курс ринкових реформ, або спробувати побудувати соціальну державу.

В ході другого туру виборів, що пройшов 14 листопада 1999 р., участь в якому прийняло 74,87 % виборців, перемогу отримав Л. Кучма за якого проголосувало 56,25 %; П. Симоненко отримав 37,8 % голосів виборців. Л. Кучма перемаг приблизно в половині регіонів України [4, с. 699].

Розподіл регіонів за електоральними симпатіями, на наш погляд, недостатньо логічний і не знайшов переконливого пояснення. Більше 90 % голосів Л. Кучма отримав у Львівській, Тернопільській і Івано-Франківській областях; 80-90 % - в Закарпатській; 70-80 % - у Волинській, Рівненській і Чернівецькій областях; 50-60 % - в Хмельницькій, Київській, Дніпропетровській, Донецькій і Одеській областях; 40-50 % - в Житомирській, Сумській, Харківській, Луганській, Кіровоградській, Миколаївській, Херсонській, Запорізькій і в АР Крим; 30-40 % - у Вінницькій, Черкаській, Полтавській і Чернігівській областях [2, с. 312].

З одного боку, виявився об'єктивний поділ України, що стало широко відомим з подальших президентських виборів, на, умовно висловлюючись, "антиросійські" західні регіони (Галичина) і "проросійські" східні і південні регіони. Дійсно, найбільший відсоток підтримки Л. Кучмі, більш "антиросійському" політикуві дали Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська, Волинська, Рівненська і Чернівецька області (від 70 до більше 90 %). Відносно низький - більшість східних і південних областей: Сумська, Харківська, Луганська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька області і АР Крим (40-50 %). Ще одним окремим електоральним регіоном стала Центрально-Північна Україна ("власне Україна"): Кіровоградська, Житомирська, Вінницька, Черкаська, Полтавська і Чернігівська області (окремо розташована Київська область, зорієнтована на економіку найбільшого мегаполісу України, - Києва), в якому, слід вважати, не так актуальне цивілізаційно-лінгвістичне протистояння заходу і південного сходу України, а на першому плані, як у

найбільш аграрному і депресивному регіоні - соціально-економічні проблеми. Тому не випадково, що він дав найменшу підтримку "лібералові" Л. Кучмі і найбільшу - комуністові П. Симоненку. З цієї схеми, проте, випадають Закарпатська область, що дала дуже великий відсоток голосів Л. Кучмі, але яка зазвичай виявляється самою "проросійською" із західних областей. Це ж відноситься до Дніпропетровської, Донецької і Одеської областей, що дали несподівано високу підтримку майбутньому президентові. Навпаки, Хмельницька область єдина із західних надала порівняно невисоку довіру Л. Кучмі.

Чималу роль у такому положенні зіграв так званий адміністративний ресурс, зокрема, активна підтримка кандидата в президенти Л. Кучми з боку голів відповідних обласних державних адміністрацій. На даний період головою Донецької області був В. Ф. Янукович, Дніпропетровською - М. О. Швець, Одеською - С. Р. Гріневецький, а Закарпатською - В. І. Балоба.

Спостерігачі відзначали, що "завдяки активній підтримці В. Януковича і фінансово-економічних груп Донбасу, в першу чергу Індустріального союзу Донбасу (ІСД) кандидатури Кучми Л. Д. на президентських виборах 1999 року, останній бере сенсаційну перемогу в Донецькій області, електорат якої завжди мав симпатії до представників лівих сил. У першому турі 31 жовтня Кучма Л. Д. отримав в свою підтримку 31,96 %, а основний його суперник Симоненко П. М. (лідер Комуністичної партії України) - 39,40 %. Серед решти кандидатів найбільшу кількість голосів зібрали представники лівих сил: Вітренко Н. М. - 11,51 % (лідер Прогресивної соціалістичної партії України), Мороз О. О. - 6,30 % (лідер Соціалістичної партії України)" [5]. Але, при цьому, в другому турі по Донецькій області Кучма Л. Д. набрав 52,98 % голосів, а Симоненко П. М. - тільки 41,22 % [5].

М.О.Швець - голова Дніпропетровської державної адміністрації з квітня 1999 р. Напередодні виборів виступив в місцевій пресі із зверненням до виборців області підтримати на виборах Л. Кучму. Кажучи про досягнуті успіхи, він підкреслював, що "багато в чому, що зроблене, велика заслуга Л. Кучми". М. О. Швець входив до складу ради Всеукраїнського об'єднання демократичних сил "Злагода", яке на виборах підтримувало президента, що діяв. Дослідники прямо указують на використання М.О. Швецем адміністративного ресурсу на парламентських виборах 2002 р. на підтримку проурядового блоку "ЗаЄДУ!" [6].

С.Р. Гріневецький також був ставлеником президента Л.Д. Кучми, з березня 1999 р. він був членом пропрезидентської фракції Народ-

но-демократичної партії. Гринеveckий С.Р. неодноразово заявляв у пресі, що у разі приходу до влади восени 1999 р. лівих сил він добровільно складе з себе обов'язки голови Одеської обласної державної адміністрації. "Проте, - відзначали свого часу аналітики, - як показали результати першого туру президентських виборів - за Кучму Л.Д. віддали свої голоси 36,93 % одеситів, тоді як за Петра Симоненка (головний суперник) - 24,79 % - Гринеveckий С.Р. повністю контролює ситуацію в регіоні" [7].

Що стосується В. І. Балого - голови Закарпатської державної адміністрації з травня 1999 р., то його близькість до Л. Кучми пояснюють, зокрема, готовністю стати кредитором погашень заборгованостей по зарплатах і пенсіях, здійсненою напередодні президентських виборів [8].

Яким же чином голосували в другому турі президентських виборів 1999 р. національні меншини, компактно розселені на Одесщині і чим пояснюється їх вибір?

Джерелом для нашого аналізу стали матеріали виборів по територіально-виборчому округу № 139, що складають Фонд № Р-8128 Державного архіву Одеської області [1]. Перший і єдиний опис Фонду включає "історичну довідку" і опис справ, які є протоколами дільничних виборчих комісій, наявних в окрузі і фіксуючих результати голосування в другому турі вибору, декілька інших документів - заяви дільничних комісій про неспівпадіння кількості виданих бюлетенів і використаних з них, як правило, мова йде про одиничні випадки.

За "Історичною довідкою" в окрузі на перший тур числилося 163344 виборців, за наслідками першого туру найбільша кількість голосів - 39234 або 24 % від числа тих, що прийняли участь у голосуванні було подано за кандидата П. Симоненка, 33934 (20,8 %) - за Л. Кучму. У другому турі в окрузі числилися 160723 виборці, проголосувало - 113140 або 70,4 % від числа виборців. За Л. Кучму свої голоси віддали 43475 (27 %) виборців, за П. Симоненка - 63760 (39,7 %) чоловік.

Виходячи із результатів Всесоюзного перепису населення 1989 р. [3], а перепис 2001 р. не надає даних про етнічний склад населення в розрізі сіл, знаємо, що в багатьох селах даного округу значно домінують представники національних меншин: болгари, молдавани, гагаузи, росіяни, албанці. Складена нами таблиця (див. таблиця 1) відображає результати голосування в селах в другому турі виборів.

Загалом, результати виборів підтверджують відомий факт підтримки болгарами і гагаузами проросійських і лівих сил. Так, результати по 21 селу з переважно болгарським населенням показують, що тут із 28655 виборців, що взяли участь у голосуванні, 17812 (62,1 %) віддали свої голоси за П. Симоненка і лише 10843 (37,8 %) виборців проголосували за Л. Кучму. Ще більш разюча підтримка комуністів серед гагаузів, більше 2/3 яких підтримали П. Симоненка. З 5690 виборців, що проголосували в 4-х гагаузьких селах, 3907 або 68,6 % проголосували за П. Симоненка і лише 1783 або 31,3 % - за діючого президента. З цієї схеми, проте, випадає молдавська етнічна група Ренійського району, що в своїй більшості підтримала Л. Кучму. У п'яти селах цього району з переважаючим молдавським населенням в голосуванні взяло участь 6273. З них підтримали Л. Кучму 3751 людина (59,8 %), а П. Симоненка - 2522 виборців (40,2 %). Даний факт, здавалося б свідчить про протилежну електоральну тенденцію, ніж у болгар і гагаузів, проте, один факт дозволяє ставити під сумнів те, що ці результати об'єктивно відображають виборчі переваги молдавської етнічної групи. Річ у тому, що одне гагаузьке - Котловина і одне болгарське - Нагорне на відміну від основної маси своїх співвітчизників інших районів, також як і молдаване Ренійщини несподівано великий відсоток голосів віддали за діючого президента. Серед гагаузів Котловини - 42,9 % проголосувало за Л. Кучму, серед болгар Нагорного - 43,7 %. Чи може це пояснюватися якимись специфічними умовами або обставинами, що мали місце в цьому придунайському регіоні, різко відрізняли його від сіл сусідніх районів? Навряд чи. Ймовірно, тут позначився так званий адміністративний ресурс, що дозволив керівництву в рамках окремого району добитися позитивного для себе результату. Це припущення може підтверджувати те, що в одному молдавському селі району - Плавнях - все-таки більшість жителів (57,1 %) підтримали П. Симоненка. Не дивно, що це село - з самим нечисленним населенням в районі і воно - одне з найбільш віддалених від районного центру. Тобто до цього села, вірогідно, "не дійшли руки" районного керівництва.

Що стосується Болградського і Арцизького районів, то тут випадають із загальної статистики окремі села, в яких несподівано високий відсоток голосів отримав Л. Кучма. Причому пояснити це якимись об'єктивними чинниками, наприклад, такими як розмір поселення, географічне положення, розвиненість інфраструктури, розвиток політичного життя, наявність в них певних проблем або, навпаки, досягнень - не можна. Серед "прокучмівських" такі великі і розвинені в соціально-економічно-

му відношенні сіла як Василівка Болградського району (35,9 % за Л. Кучму), Табаки (35,3 %), Залізничне (48,4), Криничне (69,3 %!) і такі невеликі і периферійні, як Баннівка (35,0 %) або Острівне (33,4 %). Звичайно, в кожному селі існують свої мікроумови, мікронастрої, що відрізняють його від сусідів, але ця різниця не може бути такою разючою, щоб у відповіді на вирішальне питання у виборі курсу розвитку країни одне болгарське село, наприклад, Криничне упевнено підтримало курс президента, що діяв (майже 70 %), а їхні сусіди з Голиці дали Л. Кучмі тільки 21% своїх голосів.

Враховуючи, що П. Симоненко, не знаходячись при владі, навряд чи міг активно використовувати адміністративний ресурс, слід припустити, що об'єктивні цифри підтримки майбутнього президента серед етнічних груп Одещини знаходяться в тих селах, де він набрав найменше число голосів, тобто 20-30 %. У тих селах, де цей відсоток вищий, "підтримка" виборцями Л. Кучми вище за цей відсоток відображає результативність використання адміністративного ресурсу керівництвом села або виборчою комісією. Останній факт підтверджується тим, що навіть в одному і тому ж селі, в якому було дві або три виборчі ділянки, результати могли значно відрізнятись, що, звичайно ж, не може бути наслідком таких значних відмінностей електоральних симпатій у представників різних частин одного і того ж села. Наприклад, в селі Городне три виборчі ділянки дали Л. Кучмі відповідно 31,7 %, 43,6 % (!) і 33,9 % голосів. У гагаузькій Виноградівці на одній з ділянок Л. Кучма набрав 38,7 % голосів, а на іншій - тільки 24,1 %.

Що стосується різниці по окремих етнічних групах, то з'ясовна більш велика "лівизна" гагаузів у порівнянні з болгарами, оскільки при загальній схожості культури, гагаузи відрізняються більшим консерватизмом у побуті, меншим ступенем конформізму і ще гіршим розвитком соціально-економічної сфери, ніж в цілому у болгар. Представники двох сіл з російським населенням, розташованим на території округу, ще в меншій ступені, ніж гагаузи, підтримали Л. Кучму і дали велику частку своїх голосів за П. Симоненка. У Вознесенці-Першій за Л. Кучму проголосувало тільки 23,5 % виборців, що взяли участь в голосуванні, а в Павловці - 20,5 %. Такі підсумки, враховуючи зрозумілу велику "проросійськість" російських виборців, не складно пояснити. Можна припустити меншу підтримку прокомуністичних і проросійських настроїв серед молдаван Ренійського району, проте, вірогідний вплив на підсумки голосування адміністративного ресурсу, не дозволяє дійти однозначних висновків.

Ми не ставили завданням з'ясувати механізми використання адміністративного ресурсу. Використані нами джерела не дозволяють цього зробити. Разом з тим, присутність такого чинника у низці населених пунктів сумніву не викликає. Так, для порівняння, в Арцизькому районі, де цей чинник, мабуть, великої ролі не відіграв, розподіл частки голосів, відданих за кожного з кандидатів, по різних селах незначний - від мінімальних 20,5 %, відданих за Л. Кучму в Павловці до максимальних 36,3 % - у Василівці, а якщо виключити 3 з 16 сіл, в яких частка тих, що голосували за Л. Кучму, все ж таки відносно велика, то тільки до 29,1 % у Холмському. Тоді як такий розподіл тільки в 7 селах Ренійського району складає 34 % - від 68,2 % за Л. Кучму в Лиманському до 34,2 % у Плавнях. А в Болградському районі - і того більше - від 16,7 % у Олександрівці до 69,3 % голосів за Л. Кучму в Криничному.

Таким чином, досвід української "демократії" по округу, що розглядається нами, в ході другого туру голосування на президентських виборах 1999 р. можна оцінити як негативний. Головним механізмом підвищення по службових щаблях, як відомо, було забезпечення необхідних результатів на різних виборах, а маніпуляції на виборах - головний спосіб досягнення владних повноважень, які використовуються, перш за все, для задоволення особистих або кланових інтересів. Думки і настрої виборців або взагалі не враховувалися, або ставали елементом маніпуляції суспільною свідомістю. Не можна вважати, що такий досвід - винятковий вплив "західної демократії", тут є видимими і радянські традиції маніпуляції громадською думкою у дусі "народної демократії". Разом з тим, не можна не відзначити і деяких позитивних моментів - в значному ряду суб'єктів виборчого процесу населенню вдалося виразити і об'єктивно зафіксувати своє відношення до процесів, що відбуваються в державі, і не враховувати їх можновладці не могли.

Таблиця 1. Підсумки другого туру виборів Президента України 1999 р.
по деяких виборчих ділянках виборчого округу № 139.

№	н/п	Націо- наль- ність	№ виборч. Участ- ку	Кіл-сть виборці в	Взяли участь	%	За Л. Кучму	%	За П. Симо- ненко	%
Арцизький район										
1	Виноградівка -1	Болг.	10	1294	922	71,2	221	23,9	606	65,7
2	Виноградівка -2	Болг.	11	1282	856	66,7	188	21,9	623	72,7
	В цілому по селу	Болг.		2576	1778	69	409	23	1229	69,1
3	Вознесенка- Перша	Рос.	13	777	701	90,2	165	23,5	501	71,4
4	Главани-1	Болг.	15	980	763	77,8	205	26,8	533	69,8
5	Главани-2	Болг.	16	981	603	61,4	158	26,2	436	72,3
	В цілому по селу	Болг.		1961	1366	69,6	363	26,5	969	70,9
6	Делень-1	Болг.	17	1064	807	75,8	219	27,1	520	64,4
7	Делень-2	Болг.	18	1049	736	70,1	161	21,8	542	73,6
	В цілому по селу	Болг.		2113	1543	73,0	380	24,6	1062	68,8
8	Задубнаївка	Болг.	21	1551	1101	70,9	371	33,6	678	61,5
9	Мирнопол'я	Укр.	24	1494	1157	77,4	311	26,8	761	65,7
10	Нова Іванівка-1	Болг.	26	823	722	87,7	200	27,7	438	60,6
11	Нова Іванівка-2	Болг.	27	863	714	82,7	193	27,0	455	63,7
	В цілому по селу	Болг.		1686	1436	85,1	393	27,3	893	62,1
12	Васильївка	Болг.	29	382	314	82,1	114	36,3	181	57,6
13	Острівне	Болг.	30	1048	918	87,5	307	33,4	555	60,4
14	Павлівка	Рос.	31	1947	1490	76,5	306	20,5	1082	72,6
15	Холмське-1	Болг.	35	1036	647	62,4	184	28,4	422	65,2
16	Холмське-2	Болг.	36	1101	638	57,9	190	29,7	415	65,0

	рівка									
18	Баннівка	Болг.	49	918	668	72,7	234	35,0	390	58,3
19	Васильівка-1	Болг.	50	1420	974	68,5	296	30,3	639	65,6
20	Васильівка-2	Болг.	51	1364	785	57,5	337	42,9	433	55,1
В цілому по селу		Болг.		2784	1759	63,1	633	35,9	1072	60,9
21	Виноградне	Болг.	52	1630	1158	71,0	611	52,7	495	42,7
22	Виноградівка-1	Гаг.	53	1434	997	69,5	386	38,7	578	57,9
23	Виноградівка-2	Гаг.	54	1502	791	52,6	191	24,1	551	69,5
В цілому по селу		Гаг.		2936	1788	60,8	577	32,2	1129	63,1
24	Владычень	Болг.	55	947	696	73,4	271	38,9	362	52,0
25	Голища	Болг.	56	1234	971	78,6	204	21,0	715	73,6
26	Городнє-1	Болг.	57	1171	826	70,5	262	31,7	530	64,1
27	Городнє-2	Болг.	58	1437	1103	76,7	482	43,6	530	48,0
28	Городнє-3	Болг.	59	1243	973	78,2	330	33,9	575	59,0
В цілому по селу		Болг.		3851	2902	75,3	1074	37,0	1635	56,3
29	Дмитрівка-1	Гаг.	60	1597	932	58,3	237	25,4	672	72,1
30	Дмитрівка-2	Гаг.	61	1585	739	46,6	170	23,0	516	69,8
В цілому по селу		Гаг.		3182	1671	52,5	407	24,3	1188	71,0
31	Жовтневе	Алб.	62	2021	1321	65,3	539	40,8	700	52,9
32	Залізничне-1	Болг.	63	1834	1350	73,6	615	45,5	608	45,0
33	Залізничне-2	Болг.	64	726	631	86,9	345	54,6	268	42,4
В цілому по селу		Болг.		2560	1981	77,3	960	48,4	876	44,2
34	Калчева-1	Болг.	65	1369	1033	75,4	273	26,4	707	68,4
35	Калчева-2	Болг.	66	1352	1067	78,9	355	33,2	662	62,0
В цілому по селу		Болг.		2721	2100	77,1	628	29,9	1369	65,1

36	Криничне-1	Болг.	67	1668	1060	63,5	693	65,3	322	30,3
37	Криничне-2	Болг.	68	1661	1066	64,1	782	73,3	266	24,9
В цілому по селу			Болг.	3329	2126	63,8	1475	69,3	588	27,6
38	Нові Трояни-1	Болг.	70	1905	1270	66,6	294	23,1	914	71,9
39	Нові Трояни-2	Болг.	71	1230	814	66,1	263	32,3	516	63,3
В цілому по селу			Болг.	3135	2084	66,4	557	26,7	1430	68,6
40	Орехівка	Болг.	73	1797	1284	71,4	342	26,6	897	69,8
41	Табаки	Болг.	74	1876	1198	63,8	423	35,3	733	61,1
42	Червоно- армійське-1	Болг. - Гаг.	75	1630	1218	74,7	287	23,5	825	67,7
43	Червоно- армійське-2	Болг. - Гаг.	76	1487	962	64,6	234	24,3	694	72,1
44	Червоно- армійське-3	Болг. - Гаг.	77	1514	1221	80,6	333	27,2	842	68,9
В цілому по селу			Болг. - Гаг.	4631	3401	13,4	854	25,1	2361	69,4
Ренійський район										
45	Долинське	Молд.	91	1863	1104	59,2	586	53,0	451	40,8
46	Котловина	Гаг.	92	2043	1442	70,5	619	42,9	751	52,0
47	Лиманське	Молд.	93	2306	1483	64,3	1012	68,2	412	27,7
48	Нагорне	Болг.	94	2167	1646	75,9	720	43,7	846	51,3
49	Новосіль- ське	Молд.	95	2494	1288	51,6	732	56,8	539	41,8
50	Орлівка	Молд.	96	2308	1733	75,0	1106	63,8	595	34,3
51	Плавні	Молд.	97	1397	919	65,7	315	34,2	525	57,1

Chizhov G. P.

SOME QUESTIONS OF ETHNOPOLITICAL GEOGRAPHY OF UKRAINE (ON MATERIALS of ELECTIONS of PRESIDENT of UKRAINE in 1999 into VILLAGES of SOUTH-WEST DISTRICTS of ODESSA AREA)

In the article the results of elections of President of Ukraine in 1999 in villages, where the representatives of national minorities: Bulgarians, Gagauz's, Moldavians, Russians, Albanians in Arciz, Bolgrad and Reni districts of the Odessa area are examined. On the basis of analysis of results of voting drawn a conclusion that social moods prevailed in these groups. At the same time, large role in the results of elections, distorting the real will of electors, played an administrative resource.

Keywords: ethnopolitical geography, elections, national minorities of Odessa region, president, electional moods, administrative resource.

Чижов Г.П.

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ЭТНОПОЛИТИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ УКРАИНЫ (ПО МАТЕРИАЛАМ ВЫБОРОВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАИНЫ В 1999 Г. В СЕЛЬСКИХ ПОСЕЛЕНИЯХ ЮГО-ЗАПАДНЫХ РАЙОНОВ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ)

В статье рассматриваются результаты выборов Президента Украины в 1999 г. в селах, где проживают представители национальных меньшинств: болгар, гагаузов, молдаван, россиян, албанцев в Арцизском, Болградском и Ренийском районах Одесской области. На основании анализа итогов голосования делается вывод о том, что в этих группах преобладали левые, социальные настроения. Вместе с тем, большую роль в результатах выборов, искадившем реальное волеизъявление избирателей, сыграл административный ресурс.

Ключевые слова: этнополитическая география, выборы, национальные меньшинства Одесщины, президент, электоральные настроения, административный ресурс.

Джерела і література:

1. ДАОО. - Ф. № Р-8128.
2. Дністрянський М. С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики. - Львів, 2006. - С. 77.
3. Итоги Всесоюзной переписи населения 1989 года. Состав населения сельских населенных пунктов Одесской области по численно преобладающей национальности //Статистический сборник. - Т. 9. - Одесса, 1992.
4. Литвин В. Історія України. Підручник. - К., 2008. - С. 698.
5. <http://src-h.slav.hokudai.ac.jp/ukrregions/data/186.html>
6. <http://src-h.slav.hokudai.ac.jp/ukrregions/data/200.html>
7. <http://src-h.slav.hokudai.ac.jp/ukrregions/data/82.html>
8. <http://src-h.slav.hokudai.ac.jp/ukrregions/data/225.html>

Шевченко О.Б.

УДК 903'15(=221.15)-055.2"638"

ЖІНКА У САРМАТСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ - ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ

Значна кількість письмових джерел засвідчує незвичне становище жінки у сарматському суспільстві. У процесі накопичення археологічного матеріалу, з'являлись нові факти та гіпотези, щодо цієї проблеми, вже сучасних дослідників. Погляди авторитетних науковців стосовно даної проблематики багато в чому різнились, але в дечому і співпадали. Саме аналіз у часі, цих розвідок є основною ціллю нашого дослідження.